

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Korblera a soudců Mgr. Zdeňka Lehovce a JUDr. Renaty Polákové ve věci

žalobce: **Svoboda a přímá demokracie (SPD), politické hnutí**, IČO 04134940
sídlem Rytířská 410/6, Staré Město, 110 00 Praha 1

zastoupená advokátem JUDr. Adamem Batunou
sídlem Václavské náměstí 846/1, Nové Město, 110 00 Praha 1

proti

žalované: **Česká republika - Ministerstvo vnitra**, IČO 00007064
sídlem Nad Štolou 936/3, Holešovice, 170 34 Praha 7

o odčinění nemajetkové újmy,

o odvolání obou účastníků řízení proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 24. června 2025, č. j. 10 C 293/2023-252,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně konstatoval porušení práva na ochranu pověsti žalobce tím, že byl žalovanou neoprávněně uveden ve Zprávě o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2022 [výrok I], zamítl žalobu (v části), kterou se žalobce domáhal, aby žalované byla uložena povinnost
 - a) zaslat žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb formou doporučeného psaní písemnou omluvu v listinné podobě podepsanou osobou oprávněnou jednat za žalovanou v tomto znění: „Česká republika se omlouvá politickému hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) za to, že jej Ministerstvo vnitra neoprávněně uvedlo v dokumentu s názvem Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2022 ze dne 3. 5. 2023“,
 - b) do sedmi dnů od právní moci tohoto rozsudku zveřejnit na webových stránkách www.mvcr.cz omluvu následujícího znění tak, že odkaz na ni bude dostupný z úvodní strany www.mvcr.cz nejméně po dobu 30 po sobě jdoucích dnů od zveřejnění: „Česká republika se omlouvá politickému hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) za to, že jej Ministerstvo vnitra neoprávněně uvedlo v dokumentu s názvem Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2022 ze dne 3. 5. 2023“ [výrok II],a o povinnosti k náhradě nákladů řízení mezi účastníky navzájem rozhodl tak, že žádný z účastníků řízení nemá právo na její náhradu [výrok III].
2. Takto bylo rozhodnuto o žalobě, kterou se žalobce domáhá vůči žalované odškodnění nemajetkové újmy, která mu dle žalobních tvrzení měla být způsobena nesprávným úředním postupem žalované, jehož se měla dopustit tím, že Ministerstvo vnitra dne 3. 5. 2023 zveřejnilo na svých internetových stránkách www.mvcr.cz Zprávu o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2022, kterou vypracoval odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra (dále jen „Zpráva“), v níž byl označen za jeden ze subjektů, u nichž projevy předsudečné nenávisti – *definované Zprávou zejména jako jednání, které je motivováno nesnášenlivostí a společenskými předsudky vůči určité skupině obyvatel*

Shodu s prvopisem potvrzuje M. M.

s tím, že u jednatého jiný ideologický program může zcela absentovat či představuje pouze doplňkovou složku; zpravidla se jedná o skupiny definované rasou, národností, etnicitou, náboženstvím, sexuální orientací, politickým nebo jiným smyšlením, sociálním původem apod., v praxi se jedná např. o skupiny, u kterých kontinuálně převažují nesnášenlivé útoky proti Romům, imigrantům, muslimům či homosexuálům – reálně představují dominantní složku jejich rétoriky a aktivit, ačkoliv se jedná o skutečnost zjevně nepravdivou (a za situace, kdy se jedná o opoziční politický subjekt, v demokratické společnosti dokonce za skutečnost naprosto nepřijatelnou), kterou neoprávněně bylo zasaženo do jeho pověsti, přičemž v příčinné souvislosti s popsáním nesprávným úředním postupem mu byla způsobena nemajetková újma, kterou podle jeho názoru nelze dostatečně kompenzovat pouhým konstatováním porušení jeho práva na ochranu pověsti, nýbrž vedle zmíněného konstatování jej opravňuje domáhat se též odškodnění ve formě jím konkrétně specifikované písemné omluvy.

3. Soud prvního stupně s odkazem na skutková zjištění podrobně popsaná v odstavcích 3. – 72. odůvodnění písemného vyhotovení předmětného rozsudku a právní závěry uvedené zejména v odstavcích 82. – 109. téhož odůvodnění uzavřel, že žalovaná se napadeným jednáním dopustila žalobcem tvrzeného nesprávného úředního postupu podle § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), že v příčinné souvislosti s tím žalobci byla způsobena nemajetková újma, kterou však s ohledem na blíže nespecifikovanou (nižší) míru intenzity zásahu do pověsti žalobce shledal kompenzovatelnou formou ve výrokové části napadeného rozsudku obsaženého konstatování porušení práva, protože žalobní požadavek na písemnou omluvu jako nedůvodný zamítl.
4. Stručně shrnuto soud prvního stupně shledal žalobu co do základu oprávněnou, neboť měl za to, že z jím provedeného dokazování nevyplývalo, že by projevy předsudečné nenávisti žalobce v kalendářním roce 2022 představovaly dominantní složku jeho rétoriky a aktivit, a tedy by tak byl naplněn žalovanou definovaný kvalifikační předpoklad pro jmenovité uveřejnění žalobce v předmětné Zprávě vydávané Ministerstvem vnitra při výkonu státní moci. Podle soudu prvního stupně totiž v řízení nebylo konkrétními fakty prokázáno, že by projevy žalobce byly motivovány nesnášenlivostí a společenskými předsudky vůči určité skupině obyvatel, natož v potřebné dominantní míře. V demokratické společnosti, při ve veřejné či politické debatě, za takové jednání nelze označit pouhé kritické vymezování oficiálních zástupců žalobce vůči společensky palčivým problémům souvisejícím s válkou na Ukrajině, imigrací a podporou tradiční role rodiny ve společnosti. Objektivně přitom již samo označení žalobce za xenofobně zaměřenou populistickou a extremistickou skupinu lze označit za neoprávněný zásah do jeho pověsti, neboť uvedené by úkorně pocítovala jakákoliv jiná právnická osoba nacházející se ve stejné pozici, tím spíše účastnila-li by se stejně jako žalobce politické soutěže.
5. O povinnosti k náhradě nákladů řízení soud prvního stupně rozhodl podle § 142 odst. 2 o. s. ř. a s ohledem na to, že procesní úspěch obou účastníků řízení považoval v zásadě za totožný, rozhodl, že žádný z nich nemá právo na náhradu nákladů řízení.
6. Proti tomuto rozsudku podali oba účastníci řízení včasné a přípustné odvolání.
7. Žalobce svým odvoláním napadl jak zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně o věci samé (výrok II), tak i výrok o povinnosti k náhradě nákladů řízení (výrok III), neboť má za to, že soud prvního stupně nesprávně posoudil jím tvrzenou a příslušnými důkazními prostředky prokazovanou míru intenzity zásahu do jeho pověsti, která podle jeho názoru odůvodňuje, aby mu vedle konstatování porušení práva byla přiznána též jím požadovaná omluva. Zdůraznil přitom, že soud prvního stupně dokonce některými z jím označených důkazů neprovedl dokazování, aniž by své počínání vysvětlil. Žalobce je přitom i nadále přesvědčen o důvodnosti svého požadavku stran přiznání příslušné omluvy, zvláště pokud i dle stávající judikatury oba žalobou uplatněné nároky, tj. nárok na konstatování porušení práva i nárok na přiznání omluvy, vedle sebe obostojí. Kromě

toho žalobce připomněl, že bylo judikováno, že v předmětném typu sporů již jen samotné dosažení jakékoli morální satisfakce zakládá právo na plnou náhradu nákladů řízení. Žalobce proto navrhl, aby odvolací soud cestou změny napadených výroků rozsudku soudu prvního stupně žalovanou zavázal k jím požadované písemné omluvě a spolu s tím mu přiznal právo na plnou náhradu všech účelně vynaložených nákladů za řízení před soudy obou stupňů.

8. Žalovaná svým odvoláním napadla vyhovující výrok rozsudku soudu prvního stupně o věci samé (výrok I), protože je pevně přesvědčena o neoprávněnosti žalobcem podané žaloby jako celku. Soudu prvního stupně vytýká absenci náležitého hodnocení provedeného dokazování, které podle jejího názoru bylo fakticky nahrazeno jednostranným a zcela nekritickým převzetím argumentace žalobce. Žalovaná má za to, že z jí předložených důkazů je více než patrné, že konkrétní projevy představitelů žalobce výrazně přesahující meze běžné kritiky či svobody projevu a že sloužily k cílenému vyvolání strachu a nenávisti. Konkrétní forma a obsah těchto projevů přitom nejsou žádnými obecnými vyjádřeními k rostoucí migraci, ani kritikou nenalezení účinného řešení napříč politickými stranami i jednotlivými členskými státy EU, natož objektivním konstatováním nepříznivého stavu, jak dovodil soud prvního stupně. Naopak, jde o účelové zneužívání citlivých politických a společenských témat k šíření nenávistného obsahu a vyvolání strachu. Žalobce ve svých vyjádřeních generalizuje, stigmatizuje a využívá emotivní rétoriku, což je typické pro předsudečné narativy. Tento způsob vyjadřování, jak v řízení před soudem prvního stupně konkrétním způsobem popsala a doložila, představuje dlouhodobou ideologickou konstantu hnutí a představuje jeho „obchodní značku“, kterou se snaží vymezit vůči ostatním politickým subjektům a získat prostřednictvím této značky příznivce. Žalovaná nesouhlasí se závěry soudu prvního stupně o bezproblémovosti vyjádření žalobce a je přesvědčena o tom, že uvedené svědčí o tom, že soud prvního stupně nepřistoupil k hodnocení důkazů se vší vážností a vůbec nebral v potaz komentář, kterým jednotlivé důkazy, které soudu předložila za účelem prokázání svých tvrzení, doprovodila. Již jen proto podle jejího názoru napadený rozsudek nemůže obstát. Zásadní výhrady má přitom též k hodnocení pověsti žalobce jako takové. Má za to, že pověst žalobce nelze hodnotit, aniž by bylo zvláště přihlédnuto k tomu, jakou pověst si žalobce sám buduje, jaké hodnoty vyznává a prosazuje, ke komu či k čemu tíhne a jak je obecně vnímán ve veřejném prostoru, zvláště pokud právě namítaný styl prezentace žalobci zajišťuje u části voličské obce, na kterou cílí, volební úspěch, dokonce i stabilní voličskou podporu. Paušální srovnání s jinými právníckými osobami v této souvislosti selhává. Žalovaná proto navrhla, aby odvolací soud z důvodu výše psaných nedostatků stran řádnosti a úplnosti skutkových zjištění nezbytných pro náležité právní posouzení věci samé - pakliže nebude mít za to, že je bude moci vlastní činností napravit - napadený výrok rozsudku soudu prvního stupně zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
9. Žalobce v reakci na odvolání žalované ve své podstatě uvedl, že za situace, kdy se žalované nepodařilo prokázat, že by dominantní složku jeho rétoriky a aktivit představovaly projevy předsudečné nenávisti, pak již jen z povahy věci zamítnutí žaloby jako celku nepřichází v úvahu.
10. Odvolací soud z podnětu podaných odvolání přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1, 5 o. s. ř.), a shledal předpoklady pro jeho zrušení.
11. Podle ust. § 157 odst. 2 o. s. ř., které upravuje náležitosti odůvodnění rozsudku, soud mimo jiné musí stručně a jasně vyložit, které konkrétní skutečnosti rozhodné pro posouzení věci samé má za prokázané a které nikoliv, přičemž musí v zájmu přezkoumatelnosti takového odůvodnění uvést, jak ke svému závěru dospěl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů (jednotlivě i ve svém souhrnu) a proč neprovedl další navrhované důkazy. Soud musí rovněž dbát o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé a přezkoumatelné.
12. Odvolací soud má za to, že v rozporu s výše uvedeným napadený rozsudek soudu prvního stupně popsanou kvalitu skutkových zjištění potřebných pro náležité posouzení uplatněného nároku postrádá, což jej ve výsledku činí nepřezkoumatelným jak z důvodu nesrozumitelnosti, tak i

nedostatku důvodů. Soud prvního stupně navíc zjevně opomněl vzít v potaz, že své rozhodnutí může založit na závěru, že účastník přítomný při soudním jednání neunesl břemeno tvrzení či břemeno důkazní jen tehdy, jestliže takovému účastníku předtím bezvýsledně poskytl poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. Poučení o důkazní povinnosti je soud přítom povinen poskytnout nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto (z důvodu neunesení důkazního břemene) by účastník nemohl být ve věci úspěšný (k tomu srovnej např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011). Protože skutkový závěr soudu prvního stupně, z něhož vychází napadený rozsudek, ve skutečnosti nespočívá na zjištěném skutkovém stavu věci, nýbrž na tom, že žalovaná řádně (netvrdila a) neprokázala rozhodné skutečnosti vylučující oprávněnost žalovaného nároku, aniž by však při žádném z jím nařízených jednání přítomné žalované poskytl poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., že neunáší břemeno tvrzení, resp. břemeno důkazní ve vztahu k tomu, že žalobce byl v předmětné Zprávě uveden po právu, pak již jen ze své podstaty jeho rozhodnutí ve věci samé, opírající se o přesvědčení o žalovanou neunášeném (břemeni tvrzení či) břemeni důkazním, nemůže obstát. Procesněprávní úprava občanského soudního řízení totiž důsledně vychází ze zásady předvídatelnosti rozhodnutí soudu a předvídatelným může být jen takové rozhodnutí, kterému předchází předvídatelný postup soudu. Účastníci řízení proto nesmí být zaskočeni neočekávaným postupem soudu, a to nejen z hlediska možného jiného právního posouzení, ale i případného závěru soudu o absenci rozhodného tvrzení či neprokázání jakékoliv skutečnosti významné z hlediska posouzení merita věci. Tento požadavek však napadený rozsudek zjevně nesplňuje. Nedostatek poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. je přitom ustálenou judikaturou považován za vadu řízení podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř., která může mít za následek nesprávné rozhodnutí věci.

13. Vzhledem k výše uvedenému je tak odvolací soud přesvědčen o tom, že napadený rozsudek nesplňuje základní požadavky kladené na uvedený typ soudního rozhodnutí, které vyplývají z příslušných procesních ustanovení. Platí přitom, že pokud soud nerespektuje zásady uvedené v § 157 a § 132 o. s. ř., pak ani nejsou splněny předpoklady pro opakování dokazování, popř. jeho doplňování odvolacím soudem, a nezbývá, než jeho rozhodnutí zrušit (k tomu srovnej např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 Cdo 2/93, uveřejněné v Bulletinu Nejvyššího soudu a Vrchního soudu v Praze pod č. 19/1993, dále rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 1285/2004 či rozsudek téhož soudu ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 32 Cdo 4075/2016), neboť pokud by tak odvolací soud neučinil a přijal rozhodnutí ve věci samé, zatížil by řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (k tomu srovnej např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1045/99, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, roč. 2001, č. 14, II.). U rozhodnutí vykazujícího zásadní nedostatky v jeho odůvodnění dokonce nelze jeho správnost vůbec zhodnotit, což je ostatně vlastní podstatou přezkumu (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. I. ÚS 2746/19).
14. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně podle § 219a odst. 1 písm. b) a odst. 2 o. s. ř. zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil zpět soudu prvního stupně k dalšímu řízení [§ 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. Absencí předmětných procesních poučení bylo totiž žalované mimo jiné upřeno právo navrhnout další důkazy k prokázání rozhodných skutečností, přičemž rozsah dalšího dokazování se odvíjí od toho, jak ten který z účastníků řízení splní povinnost vyličení rozhodných skutečností (a označení důkazů) v intencích shora uvedeného. Podle § 213 odst. 4 část věty za středníkem o. s. ř. přitom nepřichází v úvahu doplnění dokazování odvolacím soudem tam, kde lze očekávat ještě rozsáhlé doplnění dokazování, což se zjevně týká i této věci, kde absenci pro věc všech relevantních skutkových zjištění, související mimo jiné i s oslyšením části navržených důkazů, namítají dokonce obě procesní strany.

15. V dalším řízení bude soud prvního stupně postupovat s respektem k výše uvedenému a o věci znovu rozhodne. Soud prvního stupně bude přitom dbát, aby jeho nové rozhodnutí bylo srozumitelné a přezkoumatelné a vyvaruje se pochybení, které mu bylo vytknuto. Je přitom zjevné, že žalovaná může být ve věci procesně úspěšná jen za podmínky, že se jí podaří nejen tvrdit a prokázat, že se žalobce v kalendářním roce 2022 dopustil jednání naplňujícího znaky ve Zprávě definované předsudečné nenávisti, ale že zároveň uvedené tehdy reálně představovalo dominantní složku (převažující obsahový nebo hodnotový prvek) jeho rétoriky a aktivit. Bude-li mít soud prvního stupně za to, že některý z účastníků řízení neunáší své břemeno tvrzení či břemeno důkazní, poskytne mu podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. příslušné poučení, neboť jen tak lze případné nedostatky v plnění těchto procesních povinností promítnout do závěru o neunesení toho či onoho břemene. Pakliže soud prvního stupně opětovně uzavře, že se žalovaná tím, že žalobce ve zprávě označila za subjekt, u něhož projevy předsudečné nenávisti reálně představují dominantní složku jejich rétoriky a aktivit, dopustila nesprávného úředního postupu, srozumitelně zdůvodní svůj závěr o adekvátní formě žalobci přiznaného zadostiucnění, zvláště je-li i omluva ustálenou judikaturou považována za způsobilý prostředek nápravy újmy, jejíž vznik byl zapříčiněn nesprávným úředním postupem.
16. V rámci nového meritorního rozhodnutí soud prvního stupně neopomene ve výroku o povinnosti k náhradě nákladů řízení zohlednit i náklady tohoto odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.), přičemž vezme v potaz, že podle § 142 odst. 3 o. s. ř. právo na plnou náhradu všech účelně vynaložených nákladů řízení náleží mimo jiné i tomu z účastníků řízení, který měl v řízení jen částečný úspěch, pakliže rozhodnutí o výši (formě) plnění záviselo na úvaze soudu.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. k) o. s. ř.].

Praha 27. listopadu 2025

JUDr. Jiří Körbler v. r.
předseda senátu